

Чи впливає поділ на групи й відбір учнів для навчання в різних закладах освіти на їхню мотивацію до навчання?

- ✓ У середньому по країнах-членах ОЕСР серед учнів із високим рівнем мотивації до навчання математики вищі результати в математичному тестуванні PISA отримують ті, у кого така мотивація пов'язана з упевненістю, що математика допоможе їм у майбутньому. Різницю між найвищими й найнижчими результатами таких учнів можна подолати приблизно після півроку навчання в закладі середньої освіти.
- ✓ Рівень мотивації учнів до навчання математики нижчий у тих країнах, де учнів відбирають і ділять на групи для навчання в різних закладах освіти або за різними програмами.

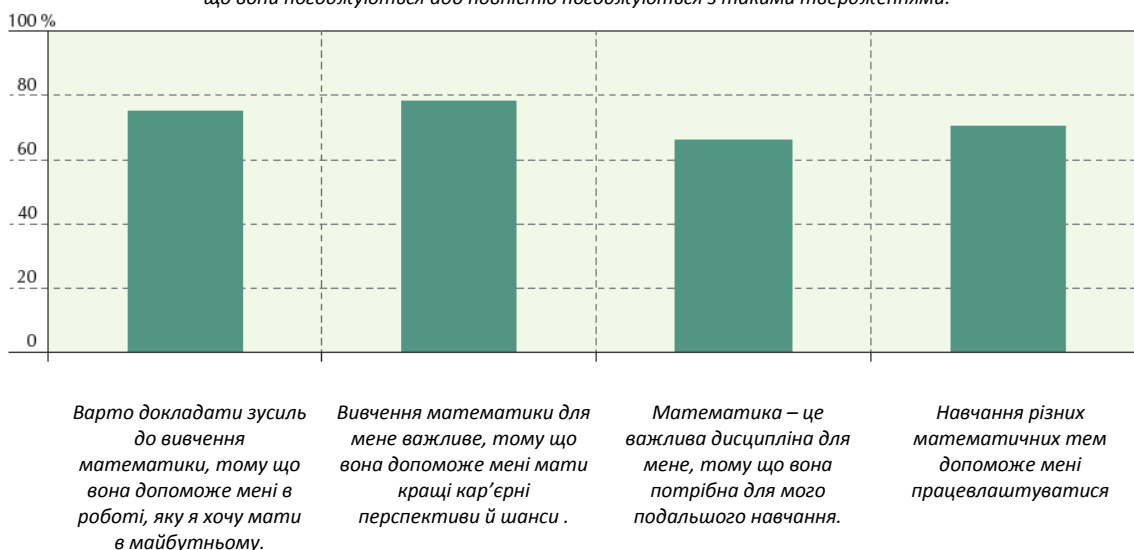
Мотивацію й активність можна вважати рушійною силою навчання. Математика має особливе значення для майбутнього життя учнів, тому надзвичайно важливо, щоб заклади освіти забезпечували усвідомлення учнями того, що математику необхідно продовжувати вивчати й поза навчанням у закладі освіти. Але не менш важливим завданням є забезпечити в учнів інтерес і мотивацію, які сприятимуть продовженню ними такого навчання.

Більшість учнів визнає, що навчання математики має велике значення для їхнього майбутнього.

Під час анкетування PISA-2012 учні мали можливість відповісти на запитання про те, наскільки вони мотивовані до вивчення математики тим, що усвідомлюють переваги від її знання для їхнього майбутнього навчання або роботи (така мотивація називається інструментальною мотивацією до вивчення математики). У середньому по країнах-членах ОЕСР: 75 % учнів погоджуються або повністю погоджуються, що варто зусилля, витрачені на вивчення математики, варті того, тому що математика допоможе їм у роботі, яку вони хочуть мати в майбутньому; 78 % учнів погоджуються або повністю погоджуються, що вивчення математики допоможе їм мати кращі кар'єрні перспективи; 66 % учнів погоджуються або повністю погоджуються, що математика знадобиться їм у процесі подальшого навчання за обраним напрямом; 70 % погоджуються або повністю погоджуються, що вивчення різних математичних тем допоможе їм працевлаштуватися. Відповіді учнів на ці запитання були використані для виведення комплексного індексу, який показує мотивацію учнів до вивчення математики, зумовлену їхнім сприйняттям важливості цієї дисципліни для їхнього майбутнього.

Інструментальна мотивація учнів до вивчення математики

Відсоток учнів у країнах-членах ОЕСР, які повідомили, що вони погоджуються або повністю погоджуються з такими твердженнями:

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2012, табл. III.3.5a.
StatLink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932963825>

У середньому по країнах-членах ОЕСР у тестуванні з математики різниця між результатами учнів, які повідомили про високий рівень мотивації до навчання, та результатами учнів із низьким рівнем мотивації до навчання становить 18 балів. Таку різницю балів учні можуть подолати, навчаючись у закладі середньої освіти приблизно пів року. У Кореї, Норвегії й Китайському Тайбеї така різниця становить понад 30 балів. До того ж результати дослідження PISA показують, що мотивація учнів особливо сильно корелює з результатами тих учнів, які мають найвищі результати PISA. У середньому по країнах-членах ОЕСР різниця балів PISA, яка пов'язана з інструментальною мотивацією учнів, становить 21 бал серед учнів із найвищими результатами, тоді як серед учнів із найнижчими результатами така різниця становить лише 11 балів. У Бельгії, Франції, Угорщині й Словацькій Республіці зумовлена мотивацією різниця в балах учнів із високими й низькими результатами PISA становить понад 20 балів.

Те, як учні потрапляють до закладу освіти або навчальної програми, впливає на їхню мотивацію до навчання.

Але як індивідуальна мотивація кожного окремого учня до навчання пов'язана з освітньою політикою, яка провадиться на рівні країни? У дослідженні PISA були проаналізовані декілька освітніх практик, які використовуються для розподілу учнів по закладах освіти з урахуванням їхніх інтересів та/або здібностей. Серед цих практик є ті, що пропонують різним учням різні програми (наприклад, професійно-технічні або академічні), ті, що установлюють віковий поріг для вступу до відповідних програм або визначають те, як оцінки за навчання можуть використовуватися для відбору учнів для навчання в певних закладах освіти тощо.

За результатами PISA з'ясовано, що сильний негативний зв'язок спостерігається між рівнями мотивації учнів до навчання й ступенем того, наскільки в країні поширена практика відбору або групування учнів для навчання в різних закладах освіти або за різними програмами. У тих країнах, де учнів зазвичай у якийсь спосіб розподіляють по закладах освіти або за програмами, учні, як правило, повідомлять про нижчу інструментальну мотивацію до вивчення математики, ніж у тих країнах, де учнів зазвичай не диференціюють у такий спосіб.

Результати аналізу різних способів розподілу учнів по закладах освіти вказують на те, що низьку мотивацію до навчання мають учні тих країн, де пропонується велика кількість освітніх програм, де велика частка учнів навчається за професійними (професійно-технічними), а не академічними програмами, де учнів групують або відбирають до таких програм у ранньому віці, де велика частка учнів навчається в таких закладах освіти, що здійснюють відбір учнів для навчання, і де велика частка учнів навчається в закладах освіти, які переводять до інших закладів освіти учнів із низькими результатами навчання, проблемами з поведінкою або особливими освітніми потребами.

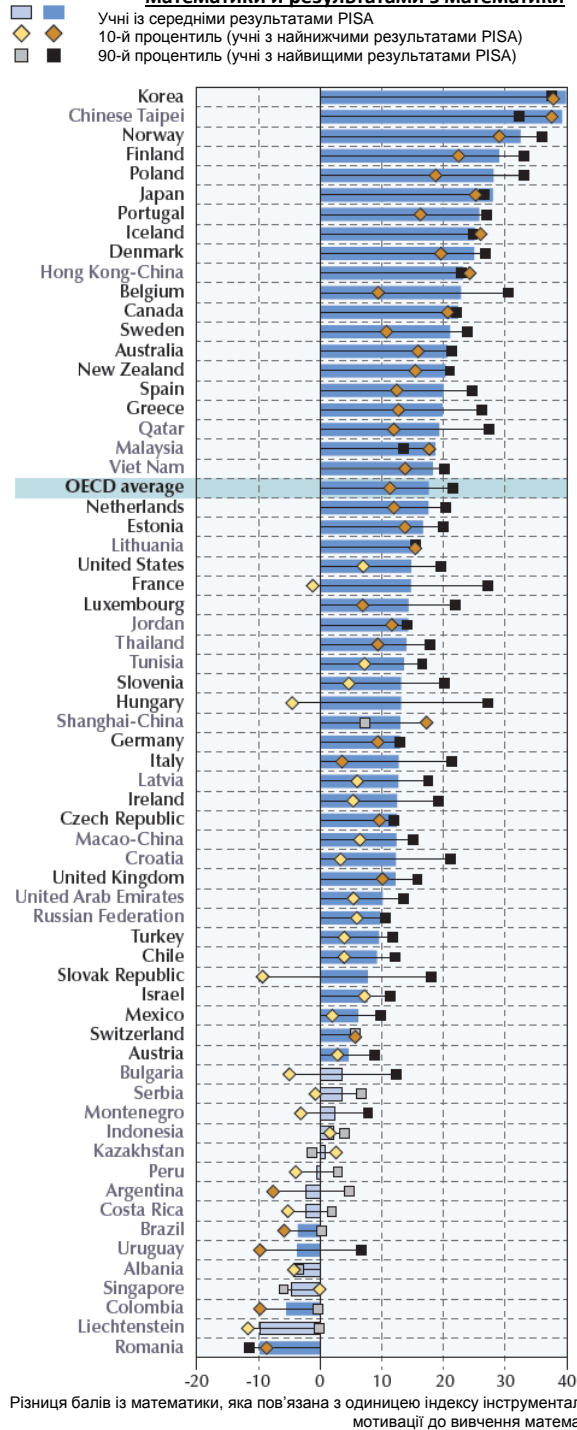
Так, наприклад, у Чеській Республіці й у Нідерландах є відповідно 6 і 7 чітких освітніх програм, які доступні 15-річним учням. У цих країнах учні показують значно нижчу інструментальну мотивацію до вивчення математики порівняно з учнями в Канаді, Великобританії та США, де 15-річним учням доступна тільки одна освітня програма. У різних країнах до різних освітніх програм учнів уперше відбирають у різному віці: в Австрії – у 10 років, у Чеській Республіці – в 11 років, у Нідерландах – у 12 років. У цих країнах учні мають значно нижчий рівень інструментальної мотивації до вивчення математики, ніж учні в Ісландії, Новій Зеландії, Великобританії та США, де учнів відбирають до спеціальних освітніх програм з 16 років.

Те, як учні потрапляють до закладу освіти або навчальної програми, може мати тривалі наслідки для них.

Розподіл на групи допомагає створювати однорідні популяції учнів, що дає можливість учителям спрямовувати навчання в класі відповідно до конкретних вимог кожної окремої групи. Проте загалом добір і сортування учнів є непрямою формою сегрегації, яка підсилює соціально-економічну нерівність і призводить до нерівності в освітніх можливостях, унаслідок чого багато учнів утрачають мотивацію, відчуваючи, що їм не було надано рівних освітніх можливостей для досягнення успіху в навчанні. Фактично, такі способи добору учнів непрямо показують, що тільки деякі учні можуть

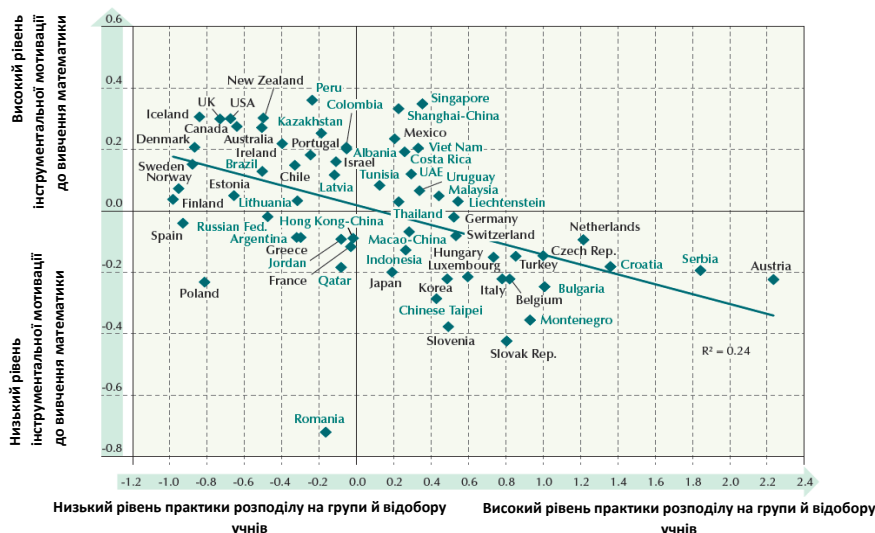
досягти високих результатів у навчанні, і водночас породжують ризик того, що інші учні можуть втратити мотивацію до навчання, ті учні, які насправді могли б бути успішними в навчанні за умов наявності в їхніх батьків, учителів і закладів освіти високих очікувань щодо них.

Зв'язок між інструментальною мотивацією до вивчення математики й результатами з математики

Примітка: Статистично значущі різниці балів від 5 % ($p < 0,05$) позначені темнішим кольором.
 Країни та економіки розташовано за середньою різницею балів із математики, яка пов'язана з одиницею індексу інструментальної мотивації до вивчення математики (від найбільшої різниці до найменшої).
 Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2012, табл. III.3.5e.
 StatLink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932963825>

Мотивація учнів і їх розподіл на групи або відбір до різних закладів освіти

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2012, табл. IV.2.16.
StatLink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932957308>

Узагальнення: Мотивація є критичним чинником для бажання учнів навчатися в закладі освіти й поза ним. Маючи однаково високі очікування щодо кожного учня й забезпечуючи в освіті практики, які дають змогу всім учням мати однакові освітні можливості, країни можуть сприяти підвищенню рівня мотивації учнів до навчання.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Франческо Боргонові ([Francesco Borgonovi, Francesco.Borgonovi@oecd.org](mailto:Francesco.Borgonovi@oecd.org)).

Ознайомтеся із OECD (2013), *PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful? Resources, Policies and Practices* (Volume IV), OECD Publishing, Paris; <http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-volume-iv.htm>

OECD (2013), *PISA 2012 Results, Ready to Learn: Students' Engagement, Drive and Self-Beliefs* (Volume III), OECD Publishing, Paris. <http://oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012--results-volume-III.pdf>

Відвідайте сайти:

www.pisa.oecd.org

www.oecd.org/pisa/infocus

Education Indicators in Focus

<http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/educationindicatorsinfocus.htm>

Teaching in Focus

<http://www.oecd.org/edu/school/teachinginfocus.htm>

Читайте також:

Чи доступна дошкільна освіта для тих, хто найбільше потребує її?